

آجر و هنر آجرکاری از دوران باستان تا امروز

حسین زُمرشیدی*^۱ (نویسنده مسئول)، علی صادقی حبیب آباد^۲**

^۱ استاد و عضو هیات علمی دانشگاه شهید رجایی، تهران
^۲ دانشجوی دکتری معماری، دانشگاه شهید رجایی، تهران

(تاریخ دریافت: ۹۷/۰۲/۱۷ تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۷/۱۱)

چکیده

در هنر آجرکاری، معماران خوش ذوق، گلچین‌ها و نقوش بسیار زیبا و دل‌نشینی را خلق کرده‌اند که برخی از آن‌ها از گنجینه هنرهای بس عمیق معماری تا به امروز برای ما به میراث باقی مانده است. نقوش و گلچین‌های بسیار شگرف از حرکات و نقوش آجری و شیوه‌های اجرایی، تنوع و روش‌های ارزش‌مندی را از گذشتگان به جا گذاشته که می‌تواند برای نماسازی ساختمان‌های امروزی مورد استفاده قرار گیرد. این امر باعث می‌شود، تحوّل ریشه‌ای در زمینه ارتقای فرهنگ غنی معماری ایران به وجود آید. هدف از تکرار این مقاله، در مرحله اول بیان چگونگی روند تولید آجر و انواع آن و نیز بررسی تزیینات آجری در معماری اسلامی ایران بوده است. در این نوشتار از روش کیفی توصیفی و تحلیل محتوا بهره گرفته شده است. به این صورت که نخست بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و مشاهده میدانی در زمینه‌های مختلف، مصالح‌شناسی، هنر تزیینات در معماری دوره اسلامی، تکنیک‌های اجرایی در مصالح سنتی، همچنین استفاده تجربی از مطالب نظری و اجرایی میدانی، به خصوص پیگیری آموزه‌های استادان بزرگ گذشته به جمع‌آوری داده‌ها و برخی اصول زیبایی‌شناسی دوره اسلامی ایرانی در زمینه آجرکاری در جهت شناسایی و شناخت مخاطبان به درک هرچه بیش‌تر اشتراکات کالبدی و تزیینات کارشده در معماری دوره اسلامی پرداخته شده است. از این رو، استنتاج تحلیلی و تجربی تزیینات وابسته به آجرکاری معماری دوره اسلامی در کنار همدیگر، به شکل مجموعه واحد در زمینه شناخت این هنر، انواع آن در روش اجرا و هنرهای وابسته به آن تدوین شده است.

واژگان کلیدی: آجر، آجرکاری، تزیینات آجر، هنر آجرکاری.

Brick and Art of Brickwork since Ancient times to Now

Hossein Zomorshidi *

Professor, Shahid Rajaei Teacher Training University

Ali Sadeghi Habibabad

PhD Student in Architecture, Shahid Rajaei Teacher Training University

Abstract:

The talented architects of the brickwork art have created beautiful and eye-catching floral and geometrical patterns, some of which comprising now the profound legacy of architectural arts of the country. The excellent designs and patterns of brickwork and their techniques have left us a variety of valuable methods from the past that can create a very deep Iranian cultural dimension in the façade of modern buildings; an evolutionary work in promoting the rich culture of Iranian architecture. The aim of present paper is first, to elaborate the production of bricks and its types, and second, to discuss brick decorations and brick art in the Iranian Islamic architecture. In this study, a qualitative content analysis method is used. Therefore, by the study of library references and observations in different fields including materials science, art of decorations in the Islamic architecture, techniques in using traditional materials; and the empirical use of theoretical and practical field materials—in particular, following the teachings of the great past masters—data were collected and the aesthetic principles of the Iranian Islamic period in the field of brickwork were identified to introduce them to the audience and understand more about the physical and decorative principles of Islamic architecture. Therefore, an empirical and analytical study of brick decorations of Islamic architecture has been formulated as a collection of the basics, methods, and related arts of brickwork in Iran.

Research Questions:

- 1- How do executive decorations and methods in today constructivist building façade act?
- 2- How much do extensions of brickwork decorations and its outlet have desirability in today architecture?

Keywords: brick, brickwork, brick art, brickwork art.